

En artikel fra **KRITISK DEBAT**

Juan Guaidó's politiske program: "Fremtidens Venezuela" eller det Venezuela, der var engang?

Skrevet af: **Barry Cannon** | Offentliggjort: 23. april 2019

Artiklen har været bragt i webtidsskrifter "nacla" 12. marts 2019 og offentliggøres med dets tilladelse. Det kan findes her: <https://nacla.org/news/2019/03/12/juan-guaid%C3%B3%E2%80%99-policy-proposals-%E2%80%9C-venezuela-come%E2%80%9D-or-venezuela-has-already-been>.

Tirsdag den 31. januar præsenterede den selvproklamerede "midlertidige" præsident Juan Guaidó på UCV (Venezuelas Centrale Universitet) et PowerPoint med hans visioner for Venezuela: *Plan País: La Venezuela que viene* (Plan for vores land: Fremtidens Venezuela). Denne præsentation var ifølge Guaidó selv formuleret af "økonomiske eksperter og medlemmer af Nationalforsamlingen", selvom det ikke er klart, om den har været antaget som Nationalforsamlingens officielle politik. Mens Guaidó's præsentation blev refereret i de internationale medier, mødte det aktuelle indhold kun sporadisk opmærksomhed.

Guaidó's *Plan País* såvel som den tæt forbundne *Venezuela Energética* (Venezuelas energi), Guaidó's partiformand's plan for nationens fossile brændstoffer, der tilsammen udgjorde hans vision for et sundt og bæredygtigt Venezuela. Ved nærmere undersøgelse er det klart, at Guaidó's vision i tilstrækkeligt omfang mangler at tage fat på den økonomiske ulighed. I virkeligheden er "Fremtidens Venezuela" et Venezuela, vi har set før - for eliten på bekostning af de lavere sociale lag og arbejderklassen.

Guaidó's plan tager sit udgangspunkt i at fremstille Venezuela som en "fejlslagen stat" i en beskrivelse, der trækker på forskellige kilder omkring landets økonomiske og sociale implosion, hvis basale kendsgerninger er alment kendte. Planen præsenteres som modgift til denne katastrofale situation, som firkantet sagt kan føres tilbage til "det fejlslagne projekt: Det 21. århundredes socialisme" med sin "destruktion af landets produktionsapparat, [med] tilfældig regulering og kontrol og nationaliseringer med korrupsion og plyndringer som resultat." Det er her nøglepunkterne for den enkeltes indsats bliver lagt frem, da det er han opfattelse, at netop disse indgreb har smadret "borgerens muligheder for at stå på egne ben" ved at "straffe enhver, der ser ud til at kunne sørge for sin egen familie på en værdig måde." Ved at fokusere på tre hovedmål - statsmagten tilbage til folket, økonomisk styrkelse af venezuelanerne og genoprettelse af demokratiet - får Guaidó fremlagt en plan, så Venezuela kan komme sig over den nuværende krise.

Troen på det frie marked

For at kunne føre magten over staten tilbage til folket, lagde Guaidó vægt på, demokrati og staten skulle sættes i folkets (*gente*) tjeneste, så "samfundet kan udvikle sig frit og med værdighed" for at bidrage til at "fremme erhvervsvirksomhed [og] konkurrence." Ifølge denne logik er en indsats, der skal afhjælpe Venezuelas strukturelle fattigdom direkte knyttet til en genetablering af de frie markedsprincipper, der angiveligt vil sætte samfundet i stand til at "organisere sig selv på en måde, der kan løse disse problemer." Guaidó er derfor overbevist om, at økonomisk velstand i Venezuela kun kan udvikle sig ved at ophæve statskontrol med privat ejendom. Han argumenterer for, at denne tilbagevendende til en markedsorienteret politik vil kunne løse Venezuelas nødsituation og gøre venezuelanerne i stand til at udvikle deres fulde potentiale og dermed genindsætte landet i "verdens fællesskab af frie nationer" og genoprette landets angiveligt tabte selvstændighed. Guaidó fremlagde også et par få kortvarige initiativer til støtte for disse større perspektiver. Det drejer sig

om at stabilisere økonomien, lytte til Complex humanitarian emergency (CHE er et internationalt udtryk for katastrofer, der er resultat af en kombination af sociale, medicinske og ofte politiske omstændigheder), genaktivere olieindustrien, sikre "almindelig" adgang til "ordentlig" offentlig service, garantere vidtgående tryghed for borgerne og skabe tillid og juridisk sikkerhed. For at sikre disse målsætninger slog Guaidó fast, at Venezuela vil skaffe tilstrækkelig finansiering fra fire væsentlige kilder: "Multilaterale finansielle organisationer og lande, der er interesserede i demokratiets genoprettelse og udvikling i Venezuela", en "dybtgående" gældssanering, makroøkonomisk og regulativ rekonstruktion for at tiltrække international investering og inddragelse af illegalt anbragt rigdom.

Guaidó's plan for revitalisering af økonomien vil indebære at binde vekselkursen til en langsom inflation, afvikling af det nuværende system med statskontrol og reguleringer, rekapitalisere banker og kapitalmarkederne, fremme internationale investeringer inklusive offentlige virksomheder og service. En afhjælpning af den humanitære krise skal ske gennem effektive sociale hjælpeprogrammer og frembringe "kvalitetsjobs og sikring af en familieindkomst". Der vil blive taget særligt hensyn til helbred, uddannelse og ernæring og etablering af jobs via kommunal iværksætterstøtte, hæve mindstelønnen og "afklare mængden af ydelser" for at kunne kortlægge hvem, der har brug for hjælp.

Skønt mange af disse målsætninger ikke lyder dårlige i teorien, er det dybt alvorligt, at præsentationen lægger vægt på inddragelse af den private sektor via kommissionsudbud på konkurrencebasis af offentlig service. Staten vil kun "være ansvarlig for regulering og streng overholdelse af kontrakter", [ved at] "fastholde ejerskabet til værdierne." Direkte tilskud vil i begyndelsen ske "i forhold til de forskellige befolkningsgruppers betalingsevne", men målet er om muligt at afskaffe alle tilskud.

Olieindustrien

Reaktivering af olieindustrien står som det helt centrale i Guaidó's program. Hans regering har tænkt sig at godkende en ny lov om fossile brændstoffer, der indeholder "bevaring af nationens ejendomsret over oliefelterne", tillade at privatvat kapital har aktiemajoritet i olieprojekter, udforme et konkurrencedygtigt skattesystem, maksimering af gas- og olieproduktion og oprettelse af et *Agencia Venezolana de Hidrocarburos - AHV* til at kontrollere sektoren."

Et af de mest interessante og innovative aspekter af Guaidó's forslag er hans forestilling om at demokratisere olien. Ifølge hans plan, taget fra det omtalte dokument *Venezuela Energética*, vil enhver venezuelaner over 18 år modtage direkte fordel fra olien via en ny oliefond (FPV) baseret, fremgår det beroligende af dokumentet, på Norges Oliefond, en af de rigeste suveræne formuefonde i verden. Denne enhed skal have følgende kendetegn: Finansieres direkte via salg af olie i form af royalties, skat på fortjeneste og aktieindtægter, folkets direkte ejerskab for enhver borger efter det fyldte 18. år, hvor man modtager en andel i FPV med "aktiebeviser, der vil vokse med salget af olie og gas". Denne personlige formue kan kun benyttes til at finansiere "basale behov" så som medicinforsikring, lån og uddannelsesomkostninger, og den vil danne grundlag for fremtidige pensionsrettigheder. Ifølge Guaidó skal fonden være "totalt gennemsigtig", med månedlige oplysninger om hver indbyggers personlige konto, som også vil være i stand til at logge ind på en website for at se på fondens daglige aktivitet. Den vil også blive kontrolleret af en "uafhængig styrelse uden indflydelse fra regeringen. Staten (eller som forfatterne gentagne gange kalder "regeringen") skal finansieres ved 50% skat på hver indbyggers fond for på den måde at sikre dens ansvarlighed over for borgerne". Det står ikke klart, om det vil ske ud over de eksisterende skatter på indkomst og formue eller erstatte dem.

Venezuela Energética dokumentet beskriver, hvordan de to andre målsætninger i Guaidó's plan skal

nås gennem denne fond: Spredning af økonomien og overgang til vedvarende energi. FPV skal finansiere udviklingen af nye industrier og en "robust servicesektor", der omfatter "hundredvis af små virksomheder", hvor det igen er Norge, der føres frem som eksempel - bortset fra, at Norge sjældent bruger sin oliefond til sådanne formål. På samme måde er det planen, at i det omfang olien eksporteres, skal den finansiere hydroelektrisk, sol- og vindenergi. Dokumentet er imidlertid ikke særligt præcist omkring, hvilke mekanismer, der skal anvendes til at nå disse mål. Planen slutter med to yderligere central løfter. For det første vidtgående sikkerhed for borgerne ved iværksættelse af en ny strategi for *Seguridad Ciudadana* (borgernes sikkerhed), der skønt svag i detaljerne lover en gennemgribende reform af Justitsministeriet af CICPC (kriminalpolitiet), herunder rekruttering af 120.000 veltrænede og veluddannede politibetjente. Desuden lover planen internationalt samarbejde, flere former for borgerdeltagelse i politiarbejde, bedre oplyste veje og renoverede og nyopførte fængsler. Det er værd at notere sig, at der ikke er nogen tidshorizont for og detaljer omkring finansieringen af disse målsætninger - hvad der ser ud til være i modsætning til Guaidó's løfter om at reduceres den offentlige sektor.

Han lover også en gennemgribende fornyelse af det juridiske system heriblandt en fordobling af dommere indenfor det første år. De vil blive nøje udvalgte og trænede i en ny uddannelsesinstitution for den dømmende magt. Andre iøjenfaldende forslag er afskaffelse af ikke tidsbegrænsede valg til offentlige embeder (et nøglepunkt fremsat ved folkeafstemningen i 2009), der blandt andet skal bekæmpe korrupsion og decentralisere de enkelte stater ved at forøge deres magtbeføjelser samtidig med en begrænsning på det nationale plan. Overordnet sigter planen mod at "styrke venezuelanerne ... så de kan stå på egne ben", og Guaidó argumenterer for, at dette kun kan nås med den nødvendige finansielle støtte, tilvejebragt gennem "fuld retssikkerhed", der på den måde "frigør landets produktive kræfter".

Et land uden en socialpolitik

Jeg har tidligere tilbage i 2014 gjort opmærksom på oppositionens præference for den private sektor frem for den offentlige både hvad angår økonomi og reduktion af fattigdom. Som Julio Borges, den nu eksilerede leder af de konservative parti *Primero Justicia* (Retfærdighed Først), forklarede mig det i 2012, så går offentlig styret social bistand ud på at fastholde borgernes afhængighed af staten, mens hans foretrukne "socialpolitik er, at et samfund ikke har brug for en socialpolitik".

I andre interviews fra den tid med forskellige aktører knyttet til den venezuelanske opposition, var det gennemgående træk mangel på bekymring for ulighed - det være sig socioøkonomisk, race eller køn. Faktisk anså mange af disse oppositionsfolk, jeg interviewede, en sådan bekymring mere som en strategi *chavismo* benyttede sig af for at holde sig ved magten end et problem i virkeligheden. Den nuværende oppositions forslag i *Plan País* og *Venezuela Energética* fortsætter med at afspejle denne tilbøjelighed.

Plan País er helt klar i mælet omkring, at målet med social bistand er helt at eliminere den ved at privatisere den. Staten vil fastholde sit ejerskab til aktiver og infrastruktur, men den offentlige service selv vil helt blive privatiseret og markedsgjort. På trods af referencer til universalitet vil disse ydelser ikke blive universelle i form af lige adgang uanset indkomst således, at dem, der har råd, vil blive nødt til at betale selv. Derud over vil sundhed og uddannelse også blive finansieret over den private indkomst fra FPV-formuen. En lignende skæbne venter PdVSA, statens olie-gigant, som vil forblive i statsligt regi men komme til at fungere med private investorer og fjernet fra direkte statsstyring til en "uafhængig" bestyrelse, hvis sammensætning stadig er uklar.

Begge dokumenter er karakteristiske ved deres negative holdning til "staten" med en tilbøjelighed til at foretrække begrebet "regering". På samme måde som man erstatter "folket" (*pueblo*) med det mere generelle og mindre politiske "folk" (*gente*). Politik og staten er på den måde dæmoniseret til

fordel for det private, individualiserede initiativ, hvad der fremhæves som det venezuelanske folks sande natur og mest tydeligt udtrykt gennem markedet.

Sammenligningen med Norge er her meget instruktiv. Norge ses i almindelighed som et af de mest lige lande i verden for en stor dels vedkommende på grund af en blanding af lige adgang til velfærdsstaten, stærk progressiv beskatning og retfærdig beskæftigelsesregulering. Den Norske Oliefond fungerer i en sammenhæng med høj grad af social lighed udviklet via en stærk stat. Derudover som noteret forsyner Norge ikke sine indbyggere med personlige udbetalinger og fondens investeringsmuligheder er begrænset til omkring 4% årligt.

Venezuela ved det gamle

Det Venezuela, der tegner sig med Juan Guaidó's *Plan País* vil under ingen omstændigheder være en velfærdsstat. Den taler om aftalte lønninger og arbejdsmarkedsreguleringer efter ILO-standarder, men der er ikke tale om progressiv skattepolitik - eller overhovedet skattepolitik for den sags skyld. Et af hovedformålene med planen er i højere grad at reducere og svække staten frem for, som i Norge, at fastholde dens styrke. Derfor vil PFV-fondens midler mest sandsynligt ikke reducere uligheden, men tvært imod forøge den, og enhver borger vil modtage det samme beløb uanset indkomst i en sammenhæng, hvor der er en stort ikke eksisterende forpligtelse til at reducere uligheden. Rige venezuelanere kan på den måde bruge deres PFV-dividende til at betale dyre medicinske omkostninger eller uddannelsesforløb i USA, hvad de fattige ikke kan, hvorved de eksisterende klasseforskelle øges. Derfor har planen kun lidt eller intet med den norske model at gøre, snarere det modsatte. Ydermere er planen umiddelbart at involvere IMF og andre finansielle institutioner i gældssanering, hvorved oppositionen bidrager yderligere til at skærpe uligheden, hvad IMF's nylige engagement i Argentina viser. Konklusionen er, at der kun er lidt at se frem til i disse forslag for fattige venezuelanere - *Fremtidens Venezuela* ligner til forveksling det gamle Venezuela før Chávez, ulige og elitestyret.

Barry Cannon er lektor i politik ved Maynooth University i Irland

Oversat af Poul Petersen